

Csifó Tamás (*SZTE Móra Ferenc Szakkollégium*)

A Magyar Királyság kapcsolatai Hispániával a XII–XIII. század fordulóján

Az Árpád-kori Magyar Királyság történetében a XII–XIII. század fordulójának időszaka több szempontból is érdekes. Az 1172–1235 közötti hatvanhárom év III. Béla, Imre (a gyermekkirály III. László) és II. András királyaink uralkodását ölelte fel, mely idő alatt szembetűnő fejlődésen ment keresztül az ország gazdasága, társadalma, kultúrája, valamint növekedett a magyar királyi dinasztia és az ország nemzetközi tekintélye. Mindezek mellett ebben az időszakban minden addiginál intenzívebb terjeszkedési politikába kezdtek az Árpádok, és olyan nagyszabású hódítási célokat fogalmaztak meg, mint például a Latin Császárság trónjának megszerzése.

A magyarországihoz hasonló felemelkedésen mentek keresztül Hispánia országai, különösképpen Aragónia is, mely növekvő hírnevét a reconquistában aratott győzelmeinek köszönhette. A keresztes háborúk korában nyugaton az ibériai keresztény királyságok, míg keleten, többek között Szent László király hagyománya nyomán, a Magyar Királyság őrizte a katolikus Európa határait, és éltette a kereszténységért folytatott szent háborúk eszméjét. Hispánia és az Árpádok országa egy időben kezdtek el felemelkedni, és így egymás figyelmének középpontjába kerültek.

Előadásomban azokat a kapcsolódási elemeket szeretném bemutatni, melyek összekötötték a XII–XIII. század fordulóján az Ibériai-félsziget államait a Magyar Királysággal. Ismertetem a két térség között létesülő dinasztikus házasságokat, és az ezek révén hazánkban végbemenő művelődéstörténeti változásokat. Kitérek továbbá a magyar és az aragóniai állam közös külpolitikai célkitűzéseire, a reconquistában részt vevő magyarokra, végül röviden a korszak kapcsán Spanyolországban kialakult magyar emlékezet mai napig meglévő elemeire.

Kozák-Kígyóssy Szabolcs László (*ELTE, Károli Történelem Műhely*)

A késő középkori sodronypáncélok kutatásának megközelítései és problémái

Érdekes módon a sodronypáncélokról magyar nyelven nem született önálló átfogó (kiadott) munka, holott ezek a tárgyak a magyar- és az egyetemes középkori hadtörténet meghatározó eszközei voltak, sőt évszázadokon és korszakhatárokon átívelő tényezői is voltak a harctereknek.

A történelemtudománynak vannak olyan határterületei, amikor a történész az írott kútfők mellett más típusú forrásokat is alkalmazni kényszerül. Ennek oka az írásos források hiányával, vagy információszegénységével magyarázható, illetve azzal a ténnyel, hogy interdiszciplináris módszerekkel sokkal részletesebb és pontosabb képet kaphatunk egy adott kérdéskörrel. Ez a fajta megközelítésmód talán új keletűnek hat, de korábban már igen jeles történészek is alkalmaztak ilyesfajta tudományos eljárásmodot, mint például Jakó Zsigmond, vagy Kubinyi

András. A későközépkori sodronyvértezek készítése is hasonló módszerekkel ismerhető meg: a láncpáncélok megismeréséhez ötvözni kell a történettudományt, a művészettörténetet, a történeti muzeológiát, a metallográfiát és a kísérleti régészetet. Nem véletlen, hogy a híres fegyvertörténészek és kutatók között olyanokat találunk, akik a fegyvertörténettől eltérő területen is otthonosan mozogtak. Martin Edward Burgess óraműves, Viollet-le-Duc építész-polihisztor, Bashford Dean pedig ichtyológus is volt, Lionello Giorgio Boccia szakértője volt a középkori bronz kispasztikának, Claude Blair pedig az ékszerészetnek és az ötvösművészetnek vált szakértőjévé.

De vajon mik lehetnek egy ilyen jellegű kutatás megközelítései és nehézségei? Hogyan egészíthetik ki egymást az egyes társtudományok? Mit árulnak el maguk a tárgyak és mit tudhatunk meg a hazai írott forrásokból? Tervezett előadásomban alapvetően ezekre a kérdésekre keresem választ, elsősorban módszertani szempontból.

Mogyorósi Renátó (PTE)

I. Károly szerepe a visegrádi királytalálkozón

Magyarország a tárgyalt korszak elején egy meggyengült, széthullás szélén álló államalakulat volt. A királyi hatalom a XIII. század második felében elvesztette korábbi jelentőségét. Egyes bárók hercegeket raboltak el és gyilkoltak meg, királyokat vetettek fogságba – mindenféle következmény nélkül. A IV. László regnálása alatt teljes káoszba jutó ország gondjain csak némileg tudott javítani az utolsó Árpád-házi király. A feudális anarchiát felszámolni akaró és konszolidációra törekvő uralkodónak azonban váratlan halála miatt nem maradt sok ideje terveinek végrehajtásához.

A trónkövetelők háborúját megnyerő Anjou Károlynak tíz évébe került, amíg sikerült elérnie, hogy legitim módon is fejére kerüljön a Szent Korona, a következő tíz évben pedig az ország egységéért volt kénytelen harcolni. Az új uralkodó pozíciói igen roszkatag lábakon álltak, országát a belső problémák kötötték le, a külpolitikában pedig nem rendelkezett biztos támással. A potenciális szövetséges, Lengyelország gyenge volt, Ausztria megbízhatatlannak bizonyult, a csehek barátságát pedig azok a lengyel koronát érintő ambíciói miatt volt nehéz hosszútávon megtartani. Kelet-Közép-Európa e három államalakulata sok közös vonással rendelkezett, szinte azonos időben beszélhetünk hasonló jelenségekről velük kapcsolatban. Felmerül a kérdés, hogy a rengeteg belső probléma mellett hogyan voltak képesek felemelkedni és meghatározó szerepet betölteni a térségben ezek az államok? Mi volt a jelentősége a Visegrádon tető alá hozott közép-európai szövetségnek? Milyen érdekek mentén mozogtak és mit voltak kénytelenek feláldozni az együttműködés oltárán?

A magyar közvéleményben a mai napig él az a nosztalgia, hogy a Mátyás-kor mellett az Anjou-kor volt az, amely során Magyarország meghatározó tényező volt